

การอ้างอิง สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ยุพิน จันทร์เจริญสิน

ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการทำวิจัยส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาในการอ้างอิงถึงว่าควรเขียนอย่างไรและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ ก็ไม่ได้คงทนถาวรเหมือนเช่นข้อมูลที่เป็นในรูปสิ่งตีพิมพ์ หรือ วัตถุไม่ตีพิมพ์ แต่จับต้องได้ เช่น รูปภาพ แผ่นที่ แถบเสียง แถบภาพ ภาพยนตร์ เป็นต้น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ปรากฏในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น CD-ROM On-line Database, Website, E-mail, Lifeserver ต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นข้อมูลที่เป็น Digital และอาจจะหาไม่พบหรือถูกลบไปเมื่อไรก็ได้ โดยเฉพาะบรรดา Website หรือ Homepage ต่าง ๆ นั้น มีการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลตลอดเวลา ผลที่ตามมาคือนักวิจัยหรือแม้แต่บัณฑิตศึกษา ที่ต้องการจะใช้ข้อมูลนั้นในรายงานหรือในวิจัยของตนจะอ้างอิงข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร

Michael A. Arnzen แนะนำว่า ก่อนอื่นควรจะ Save ข้อมูลที่จะใช้ไว้ในแผ่น หรือสั่ง Print ออกมาเป็นรูปเอกสาร ดีที่สุดคือสั่ง Print ออกมา แล้วทำ Backup file ไว้ในแผ่น การทำเช่นนี้ไม่เพียงเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลเท่านั้น แต่เป็นการเก็บรักษาหลักฐานไว้ใช้เป็นข้อมูลด้วยว่าข้อมูลที่อ้างอิงถึงนั้นมีปรากฏอยู่จริง ไม่ได้กล่าวอ้างอย่างเลื่อนลอย

ส่วนใหญ่แล้วข้อมูลบทความที่ปรากฏบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ มักจะมีต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นรูปเล่มอยู่ ไม่ว่าจะเป็นรายงานการวิจัย บทความวารสาร หรือข่าว หรือ คอลัมน์จากหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ จึงสมควรจะอ้างอิงต้นฉบับที่เป็นตัวพิมพ์ด้วย และการบอกแหล่งต้นฉบับตัวพิมพ์นั้นจะทำให้คนอื่นที่มาอ่านหรือใช้งานวิจัยนั้นตามอ่านสิ่งที่เราอ้างอิงได้ง่ายกว่าการไปสืบค้นข้อมูลจากฐานหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ใหม่ ๆ และอันที่จริงแล้วสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นก็เชื่อว่าหาได้และเข้าถึงได้ง่ายในประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศเรา

อย่างไรก็ตาม ในยุคทางด่วนสารสนเทศนี้ (Information Superhighway) นี้ ถ้าไม่มีการอ้างถึงสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เสียบ้าง ก็จะเป็นได้โนเสาร์จากจูราสสิคพาร์ค ผู้เขียนจึงขอกล่าวถึงว่าในเวลาไม่นานเกินรอ นักสารสนเทศในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์จะมีน้อยลง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี จะได้รับการจัดทำเป็นรูปอิเล็กทรอนิกส์ทั้งสิ้น เพื่อประหยัดกระดาษ ประหยัดเวลา ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ในประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มมีการรณรงค์ให้นักวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจัดพิมพ์ เผยแพร่งานต่าง ๆ บน Internet เลย ซึ่งจะรวดเร็วกว่าการตีพิมพ์ในรูปสิ่งพิมพ์มาก แต่ในทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ยังมีความเห็นที่ขัดแย้งอยู่ในเรื่องของการบรรณาธิกรณ และการพิจารณาคุณภาพของงานวิจัยก่อนการเผยแพร่ ดังเช่นที่วารสารตีพิมพ์ต้องมี

แต่เนื่องจากสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ยังเป็นสิ่งใหม่ อยู่มาก หลักเกณฑ์การเขียนบรรณานุกรม เชิงบรรณยังไม่เป็นแบบฉบับเดียวกัน ทางสาขาแพทยศาสตร์เขียนแบบหนึ่ง ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเขียนอีกแบบหนึ่ง และทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ก็มีวิธีการเขียนซึ่งมีข้อแตกต่างไปบ้าง ซึ่งในที่นี้จะขอเสนอของสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งจัดทำโดย American Psychology Association ดังนี้คือ

Individual Works

Author/editor. (Year). Title (edition), [Type of medium].
 Producer (optional). Available: Supplier/Database
 identifier or number [Access date].

Author/editor. (Year). Title (edition), [Type of medium].
 Producer (optional). Available Protocol (if applicable):
 Site/Path/File [Access date].

Example:

Oxford English dictionary computer file: On compact disc
 (2nd ed.),[CD-ROM]. (1992). Available: Oxford UP
 [1995, May 27].

Pritzker, T. J. (No date). An Early fragment from
 central Nepal [Online]. Available: <http://www.ingress.com/~astanart/pritzker/pritzker.html> [1995, June 8].

Parts of Works

Author/editor. (Year). Title. In Source (edition),
 [Type of medium]. Producer (optional). Available
 Protocol (if applicable): Site/Path/File [Access date].

Examples:

Daniel, R. T. (1995). The history of Western music.
 In Britannica online: Macropaedia [Online].
 Available: <http://www.eb.com:180/cgi-bin/g:DocF=macro/5004/45/0.html> [1995, June 14].

Journal Articles

Author. (Year). Title.Journal Title [Type of medium],
 volume (issue), paging or indicator of length.
 Available: Supplier/Database name (Database
 identifier or number, if available)/Item or accession
 number [Access date].

Author. (Year). Title.Journal Title [Type of medium],
 volume (issue), paging or indicator of length.
 Available Protocol (if applicable): Site/Path/File
 [Access date].

Examples:

Clark, J. K. Complications in academia: Sexual
 harassment and the law. Siecus Report [CD-ROM];

21 (6), 6-10. Available: 1994 SIRS/SIRS 1993
 School/Volume 4/Article 93A [1995, June 13].

Carriveau, K. L., Jr. [Review of the book Environ-
 mental hazards: Marine pollution]. Electronic Green
 Journal [Online], 2(1), 3 paragraphs. Available:
gopher://gopher.uidaho.edu/11/UI-gopher/library/egj03/carriv01.html [1995, June 21].

Inada, K. (1995). A Buddhist response to the nature
 of human rights. Journal of Buddhist Ethics [Online],
 2, 9 paragraphs. Available: <http://www.cac.psu.edu/jbe/twocont.html> [1995, June 21].

Discussion List Messages

Author. (Year, Month day). Subject of message.
 Discussion List [Type of medium]. Available E-mail:
 DISCUSSION LIST@e-mail address [Access date].

Author. (Year, Month day). Subject of message.
 Discussion List [Type of medium]. Available E-mail:
 LISTSERV@e-mail address/ Get [Access date].

Examples:

RRECOME. (1995, April 1). Top ten rules of film
 criticism. Discussions on All Forms of Cinema [Online].
 Available E-mail: CINEMA-L@american.edu [1995,
 April 1].

Discussions on All Forms of Cinema [Online].
 Available E-mail: LISTSERV@ american.edu/Get
 cinema-l log9504A [1995, August 1].

Personal electronic communications (E-mail)

Sender (Sender's E-mail address). (Year, Month
 day). Subject of Message. E-mail to recipient
 (Recipient's E-mail address)

Examples:

Day, Martha (MDAY@sage.uvm.edu.). (1995, July
 30). Review of film Bad Lieutenant. E-mail to Xia Li
 (XLI@moose.uvm.edu.).

การอ้างอิง สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ยุพิน จันทรเจริญสิน ดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์
สารสนเทศนานาชาติ สถาบันวิทยบริการ และ
บรรณารักษ์ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จบการศึกษา อ.บ และ อ.ม คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับทุนจากสถาบัน
ยุโรปศึกษา ร่วมปฏิบัติงานที่ American Library
Association International Fellow Affiliated
to the Knight Library, University of Oregon,
Eugene, Oregon สหรัฐอเมริกา

เอกสารอ้างอิง

- Arnzen, Michael A. (No date). Cyber Citations:
documenting internet sources presents
some thorny problems [Online]. Available:
<http://www.internetworld.com/1996/09/cybercitation.html>. [1997, August 21]
- Chancharoensin, Yupin (yupin@car.chula.ac.th).
(1997, September 6). E-mail to Nancy
Crane (ncrane@zoo.uvm.edu)
- Electronic Sources: [1997] APA style of citation
[Online]. Available: <http://www.uvm.edu/~ncrane/estyles/apa.html>

References